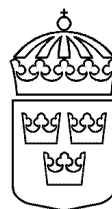

Riksdagens protokoll

2004/05:9

Tisdagen den 28 september

Kl. 13.30 – 14.58

Protokoll
2004/05:9

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 20 och 21 september.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Carl B Hamilton* (fp) återtagit sin plats i riksdagen från och med måndagen den 27 september varigenom uppdraget som ersättare upphört för Christina Berlin.

3 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att temat för frågestunden *torsdagen den 30 september kl. 14.00* skulle vara Tillväxt för välfärd samt att följande statsråd skulle närvara:

Kulturminister Pär Nuder, näringsminister Leif Pagrotsky, finansminister Bosse Ringholm, utbildningsminister Thomas Östros och miljöminister Lena Sommestad.

4 § Meddelande om frågestunder hösten 2004

Förste vice talmannen meddelade att ett meddelande om höstens frågestunder delats ut till kammarens ledamöter.

5 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2004

Förste vice talmannen meddelade att ett meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2004 delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:4

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:4 av Cecilia Wigström (fp) om fallet Dawit Isaak

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 21 september 2004

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:6

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:6 av Kerstin Lundgren (c) om förslaget till ny så kallad stopplag

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 21 september 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:7

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:7 av Chatrine Pålsson (kd) om stopplagens konsekvenser för vårdpersonalen

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 21 september 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:8 av Kenneth Johansson (c) om stopplagen och det kommunala självstyret

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 21 september 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:9

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:9 av Erik Ullenhag (fp) om stopplagen

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 21 september 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:10

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:10 av Cristina Husmark Pehrsson (m) om stopplagen

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.

Stockholm den 21 september 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:14

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:14 av Rosita Runegrund (kd) om flyktingmottagandet i kommunerna

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 oktober 2004.

Prot. 2004/05:9
28 september

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 24 september 2004
Utrikesdepartementet
Barbro Holmberg
Enligt uppdrag
Per Thöresson
Expeditionschef

Interpellation 2004/05:15

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:15 av Lena Adelsohn Liljeroth om flyktingmottagandet i kommunerna

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 24 september 2004
Utrikesdepartementet
Barbro Holmberg
Enligt uppdrag
Per Thöresson
Expeditionschef

Interpellation 2004/05:18

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:18 av Göran Lindblad (m) om psykiativården

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade möten.
Stockholm den 22 september 2004
Socialdepartementet
Ylva Johansson
Enligt uppdrag
Erna Zelmin
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:20

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:20 av Hans Backman (fp) om Jordbruksverkets konkurrens med privata företag

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.
Stockholm den 22 september 2004
Jordbruksdepartementet
Ann-Christin Nykvist
Enligt uppdrag
Anders Perklev
Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:21 av Anne-Marie Ekström (fp) om ökat ansvar för kommuner inom flyktingmottagandet

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 24 september 2004

Utrikesdepartementet

Barbro Holmberg

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:23

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:23 av Jan Andersson (c) om framtidsutsikterna för svensk livsmedelsproduktion

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 24 september 2004

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:28

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:28 av Annika Qarlsson (c) om ansvaret för flyktingmottagande i kommunerna

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 24 september 2004

Utrikesdepartementet

Barbro Holmberg

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

7 § Svar på interpellation 2004/05:12 om lärarresurser

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Torsten Lindström har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa andelen lärare med viss bakgrund eller inriktning i skolan för att fler män ska vilja arbeta med barn i förskola, fritidshem och grundskolans lägre år samt för att säkerställa antalet pedagoger i förskola och fritidshem.

I propositionen *En förnyad lärarutbildning* (prop. 1999/2000:135) gjorde regeringen bedömningen att det bör vidtas åtgärder för att få en bred rekrytering av lärare inom alla undervisningsområden. Den nya strukturen för lärarutbildning har bidragit till att totalt sett öka intresset för lärarutbildningen. Antalet förstahandssökande till lärarutbildningar har ökat från 14 745 hösten 2001 till 15 395 hösten 2004. Antalet studenter som påbörjat lärarutbildningar har ökat med drygt 50 % från 10 500 år 1998/99 till 16 480 år 2002/03.

I samma proposition gjorde regeringen vidare bedömningen att lärosätena även fortsättningsvis ska ges specificerade utbildningsuppdrag inom ramen för en samlad lärarutbildning. Detta innebär att regeringen sätter mål för antal lärarexamina med inriktning mot tidigare år respektive senare år vid de lärosäten som har lärarutbildning. Lärosätena får alltefter sin kapacitet och den regionala och lokala situationen i uppdrag att examinera ett visst antal lärare. De åläggs också att beakta behov av lärare med viss inriktning, till exempel yrkeslärare inom ramen för lärarexamen med inriktning mot senare år. Sådana uppdrag lämnar regeringen i regleringsbrevet.

Behovet av lärare i förskolan har ökat och förstärkts både genom utbyggnaden av förskolan och genom att förskolan genom 1998 års läroplan blivit en del av utbildningssystemet. Det pedagogiska perspektivet och kvaliteten i verksamheten har satts i fokus. Förskolans kvalitet förutsätter att ett tillräckligt antal lärare kan rekryteras till förskolan. Regeringen har i budgetpropositionen 2005 föreslagit att medel avsätts för ett särskilt bidrag till kommunerna under tre år för att anställa 6 000 förskollärare, barnskötare och annan personal i förskolan.

I budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) aviseras att regeringen i regleringsbrev kommer att precisera målen för 2005–2008 avseende antalet lärarexamina med inriktning mot tidigare år med ett särskilt delmål för examina med inriktning mot förskola och förskoleklass inom ramen för den sammanhållna lärarutbildningen. I budgetpropositionen framgår också att regeringen avser att återkomma i regleringsbrev med uppdrag till de lärosäten som har lärarutbildning med inriktning mot tidigare år. Avsikten är att det antingen ska vara möjligt att välja inriktning mot förskola och förskoleklass som ett tydligt alternativ, inför eller under lärarutbildningen, eller att lärosätet vidtar andra åtgärder som säkerställer att ett tillräckligt antal studerar med inriktning mot arbete i förskola och förskoleklass.

Att inte tillräckligt många lärarstudenter väljer att utbilda sig i moderna språk annat än engelska speglar tyvärr en allmän trend bland dagens unga. Kommande förändringar av gymnasieskolan och översynen av högskolans antagningssystem förväntas bidra till att förändra detta.

Vad avser lärarutbildningar med inriktningarna matematik, naturvetenskap och teknik är det viktigt att vidta åtgärder så att fler blir behöriga för studier med dessa inriktningar i högskolan. Den behörighetsgivande utbildningen, det så kallade naturvetenskapliga basåret, har här varit det i särklass viktigaste instrumentet för rekryteringen till lärarutbildningens matematik-, naturvetenskap- och teknikinriktningar.

När det gäller lärare med utländsk bakgrund visar Skolverkets prognos från juni 2004 över behov av och tillgång till pedagogisk personal, att drygt 8 % av tjänstgörande lärare i samtliga skolformer är födda i

något annat land än Sverige. Det är önskvärt att öka denna andel då det totalt i befolkningen är drygt 13 % som är utrikes födda.

Högskoleverket fick år 2000 uppgiften att vara behörighetsgivande myndighet för läraryrket i Sverige. I denna uppgift ingår att validera och bedöma både lärarutbildning från ett annat land och tidigare yrkeserfarenhet och hur detta kan tillgodoräknas för anställning som lärare i Sverige. Denna prövning av lärarbehörighet som Högskoleverket genomför har lett till att ca 1 140 personer fått behörighetsbevis sedan den 1 juli 2000 och fram till i dag. Kommunerna har därigenom fått ett stort tillskott av behöriga lärare med utländsk bakgrund.

Männen utgör i dag en liten andel av förskolans och skolans personal. Det är angeläget att öka den andelen. Regeringen har tillsatt Delegationen för jämställdhet i förskolan (dir. 2003:101) som har i uppdrag att lyfta fram, förstärka och utveckla jämställdhetsarbetet i förskolan. Delegationen ska bland annat ge förslag på hur fler män kan rekryteras till förskolan och hur man kan få män att stanna kvar i yrket samt visa på goda exempel där man lyckats med detta. Enligt de ändringar i högskolelagen som är en följd av förslagen i propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) samt regleringsbrevet för 2004 ska högskolorna aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. Bestämmelserna omfattar naturligtvis också rekryteringen till lärarutbildning.

Beträffande antalet lärare i skolan vill jag också hänvisa till det statliga bidraget till personalförstärkningar som nu fortsätter i ytterligare två läsår och fördelas med 1 miljard kronor läsåret 2004/05 och ytterligare 1 miljard kronor läsåret 2005/06. Över hela femårsperioden tillförs kommunerna sammanlagt 5 miljarder kronor i höjda statliga anslag för att kunna anställa 15 000 fler lärare och andra specialister. Kommunerna har hittills ökat sin personal med 8 500 heltidsanställningar under de första två åren. Det är 3 000 fler än vad det särskilda statsbidraget täcker. Bidraget ger lärarna fler kolleger att samarbeta med och är en viktig del i att skapa en bättre arbetsmiljö för lärare och elever. Kristdemokraterna säger nej till detta riktade statsbidrag till skolan.

Anf. 2 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för svaret på min interpellation. Det är på sitt sätt trevligt att än en gång få debattera med statsrådet, men det hade förstås varit ännu mer givande om ministern hade varit beredd att komma med skarpa förslag.

Under sommaren kom Högskoleverkets rapport *Lärarstudenters val av inriktning* som ett steg på vägen i uppföljningen av den nya lärarutbildningen. Rapporten är en larmsignal. Den visar på en rad bekymmer som om inget görs kommer att växa till stora problem. Ytterst handlar det förstås om elevernas rätt till en trygg skola som ger kunskaper för livet.

För att uppnå bra studieresultat spelar läraren en central roll. Välutbildade lärare är A och O och de enskilt mest avgörande för att eleverna ska lyckas. Det är lärarna som förmedlar och levandegör kunskap, som vägleder i kunskap och i förmågan att söka, värdera och använda kunskap, vilket leder till källor av kunskap, erfarenhet och visdom. Få yrken har sådan betydelse för våra barns och ungdomars utveckling och välbefinnande. Därför är lärarutbildningen viktig som en nyckel in i läraruppgiften och som en kvalitets- och trygghetsgaranti för eleverna. Den nya

lärarutbildningen har haft en del barnsjukdomar. En del av dem går att lösa. Andra tyder på större strukturella problem som kräver insatser och förändring. Det är därför jag fortfarande hoppas på den här debatten.

Thomas Östros däremot inger inte mycket hopp i sitt svar. Han hänvisar till att regeringen redan i dag skriver in uppgifter i regleringsbrevet men förbiser att det tydligen inte är ett tillräckligt kraftfullt instrument. Högskoleverkets rapport visar ju just att regeringen misslyckats med sina ambitioner. Då borde en minister slipa verktygen, sluta prata och börja agera. Rapporten visar att det bland de blivande lärarna råder brist på dem som vill arbeta i förskola och fritidshem. Enligt Skolverkets prognos behövs tre gånger så många jämfört med det antal i Högskoleverkets rapport som verkligen avser att arbeta där. Nu hänvisar Thomas Östros till att det i budgetpropositionen, som kom efter att min interpellation lämnats in, står att regeringen tänker göra det möjligt att redan från början välja den inriktning som i dagligt tal kallas förskollärare. Det är en välkommen kovändning. Samma förändring borde göras över hela linjen så att lärarutbildningen bättre dimensioneras för de behov som finns och så att lärarstudenterna får veta vad som behövs.

Därtill framgår ett tydligt könsmonster där kvinnor främst söker sig till yngre barn medan män i första hand vill arbeta med äldre barn och ungdomar. Både kvinnor och män behövs i förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola. Inte minst bland yngre barn kan det vara viktigt med manliga lärare eftersom det för alltför många barn annars blir en brist på sunda, naturliga manliga förebilder i vardagen. Det är bara att beklaga att det enda konkreta som ministern förmår är att hänvisa till en tillsatt delegation. Det beskriver den socialdemokratiska makten i ett nötskal: Ett problem. Då gör vi en delegation eller en myndighet. I stället för att fundera över de konkreta åtgärder som behövs.

I rapporten visas också att få lärarstudenter har utländsk bakgrund trots att en betydligt större del av befolkningen har det. Hur menar då ministern att detta kan ökas? Det vore till exempel intressant att pröva positiv särbehandling för att öka antalet lärarstudenter med utländsk bakgrund. Tyvärr har ministern nyligen slagit igen dörren också på den punkten. Kanske borde ministern redan nu ompröva det förhastade ställningstagandet. På den punkten skulle en kovändning välkomnas.

Summa summarum, herr talman: Frågorna är många. Thomas Östros svar är färre. Små myrsteg och många rundgångar hjälper inte.

Anf. 3 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag får också tacka. Det är första gången på mycket länge som jag hört en konkret idé från Kristdemokraterna om det utbildningspolitiska innehållet. Det var nu när Torsten Lindström förespråkade etnisk kvotering. Det var intressant. Det har jag tidigare inte noterat. Det var längesedan vi fick någon konkret idé från Kristdemokraternas sida.

Jag tycker inte att det är en särskilt bra lösning. Jag tror att det är en lösning som är mycket lätt att ifrågasätta ur ett rättssäkerhetsperspektiv och ett rättviseperspektiv. En mycket bättre idé är att anamma hela det arbetssätt som propositionen och idén om den öppna högskolan innebär, att det i högskolans grunduppdrag ska finnas ett uppdrag att aktivt rekrytera och bidra till att förändra den sociala och etniska sammansättningen i högskolan. Här finns ju jättefina exempel de senaste åren, där högskolor

arbetar med långsiktigt samarbete med gymnasieskolor i utsatta delar av storstaden till exempel för att attrahera och locka till vidare studier. Man samverkar lärare emellan och högskolelärare med gymnasieelever och visar i praktiskt arbete att högskolestudier är något som kan vara mycket intressant för dig som elev i framtiden.

Det kan vi återkomma till. Det finns rader av verktyg att använda sig av, ifrån den öppna högskolan, nätuniversitetet och collegeutbildningarna till det pedagogiska utvecklingsarbete som pågår på högskolan.

Nu handlar det om den vidare frågan om rekrytering av lärare. Också här är det viktigt att notera att sedan regering och riksdag fattade beslut om en ny lärarutbildning – en utbildning som liknar utbildningarna till civilingenjör, läkare och andra mycket starka yrken i samhället mer än vad lärarutbildningen gjorde förr – och reformen genomfördes har också attraktionskraften för lärarutbildningarna ökat markant. Det är fler antagna, det är fler som söker, det är fler förstahandssökande och det finns i dag ett intresse för att bli lärare som vi inte har sett på många år. Det är ett tydligt tecken på att den typen av insatser ger effekt.

Vad beror det då på? Exempelvis att man faktiskt ger studenterna på en lärarutbildning möjlighet att vara med och välja och påverka sin utbildning under utbildningens gång. Så har vi det i rader av andra mycket starka yrkesutbildningar. Det är klart att det ska dimensioneras efter samhällets behov men det måste också vara möjligt för studenten att känna, vartefter man studerar, vilken inriktning man ska välja. Det har lockat nya studenter.

Det handlar också om kopplingen till forskning och forskarutbildning, någonting som Kristdemokraterna alltid har visat ett ointresse för. Det är faktiskt viktigt för lärarutbildningarna att få en grund i forskning, en vetenskaplig grund där man också som student ser att det på institutionen i fråga, i den delen av universitetet, bedrivs väldigt intressant forskningsarbete som befruktar utbildningen. Det gäller även det faktum att man när man i dag går en lärarutbildning blir behörig till att gå forskarutbildning. De forskarskolor som startas runtomkring i landet, kopplat till lärarutbildningarna, är också de en signal till lärarstudenterna om attraktionskraften och kvaliteten i lärarutbildningen.

Det har naturligtvis också mycket att göra med villkoren på arbetsmarknaden. När framtida studenter ser att lärartätheten ökar i skolan och att löneutvecklingen har varit mycket bättre de senaste tio åren jämfört med de 20 åren dessförinnan ser de att det finns en möjlighet att få en väldigt fin yrkeskarriär. Det innebär också att man söker sig till lärarutbildningen.

Det dystra för Kristdemokraternas del är ju att de i princip har sagt nej till alla dessa förändringar. Nu har vi fått ett förslag, för första gången på länge, på vad man ska göra. Jag tycker inte att det räcker.

Anf. 4 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Makten är trött. Utbildningsministern stod här och hänvisade till en gammal proposition som riksdagen behandlade för ett antal år sedan. Men, herr talman, vi diskuterar nu den rapport som Högskoleverket kom med i somras och som beskriver den verklighet som ministern har haft alla möjligheter att påverka, den verklighet som ministern

är ansvarig för och den verklighet som ministern uppenbarligen inte vill vidta några åtgärder för att förbättra.

Det hjälper inte att tala om samarbete. Vi kan vara överens på den punkten, Thomas Östros. Det hjälper inte om inte regeringen tar och använder de möjligheter som regeringen har och kommer med de konkreta mått och steg som behövs.

Ministern talar om dimensioneringen av lärarutbildningen. Herr talman! Dimensioneringen av lärarutbildningen är ju en av de punkter som Högskoleverket tar upp, att här har det blivit fel. Decentraliseringen har lett till att vissa ämnen helt enkelt kommer att slås ut i skolan. Det handlar om viktiga kunskaper i språk till exempel som verkligen behövs i en europeiserad och globaliserad miljö men som nu riskerar att försvinna på grund av för få lärarstudenter. Få blivande lärare kan tänka sig att undervisa i andra moderna språk än engelska trots att vi lever i en alltmer globaliserad och europeiserad omvärld.

Vad tänker utbildningsministern göra för att barn och ungdomar också framöver ska få möjlighet att utöver engelska också lära sig till exempel tyska, franska, spanska och italienska bland andra språk? Är ministern beredd att göra allvar av sina ord om dimensioneringen av lärarutbildningen och pröva en modell där det blir en tydligare dimensionering av lärarutbildningens olika kategorier utifrån de behov som finns så att skolan får de lärare som behövs och lärarstudenterna också kan göra en egen bedömning av vad som behövs i framtiden? Vad betyder de ord om en dimensionering efter samhällets behov som Thomas Östros just uttalade?

Herr talman! Jag konstaterar också efter ett antal debatter med Thomas Östros här i riksdagen att det fortfarande verkar som om mycket av det som sker i riksdagen och mycket av det som debatteras i den här kammaren går ministern förbi. Vet inte Thomas Östros att de förslag som vi kristdemokrater har lagt fram i denna kammare har avslagits av hans egna partivänner? Thomas Östros borde ha upptäckt det, åtminstone efter de debatter vi har haft.

Frågorna kvarstår, herr talman. Vad tänker regeringen göra konkret för att komma till rätta med dimensioneringsproblematiken, för att öka andelen lärarstudenter med utländsk bakgrund? Där finns det flera förslag. Till exempel skulle man kunna pröva att se över det allmänna utbildningsområdets tre terminer och minska dem till två för att både öka innehållet och förbättra det på det här området. Man skulle också kunna öka attraktionskraften för utländska akademiker och för svenska akademiker som vill arbeta i skolan och få en lärarexamen.

Är ministern beredd att pröva det? Är ministern beredd att göra någonting konkret för att öka antalet män i skolan? Var är konkretionen i Thomas Östros svar?

Anf. 5 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det märks att retoriken förändras vartefter utvecklingen visar att vi hade rätt. Det som Kristdemokraterna tidigare drev, att unga människor inte ville bli lärare, driver man inte längre. Nu ser man att tack vare en bättre utveckling av skolan, ökad lärartäthet, bättre löneutveckling och en ny mer professionellt inriktad lärarutbildning har också antalet studenter som söker den och antas ökat markant. Det är bra.

Sedan brottas vi naturligtvis med precis samma problem inom läraryrket som inom civilingenjörsyrket eller inom läkaryrket; samhällets behov och intresset bland studenterna sammanfaller inte alltid hundra-procentigt. Då måste man vidta åtgärder. Ta till exempel det vi har gjort inom skolan. Äntligen positiva signaler om skolans utveckling gör att vi får ett ökat intresse för att arbeta i skolan.

Nu sätter vi i gång i förskolan med ett treårigt arbete för att minska barngrupperna, få mer personal, bättre miljö för barnen och bättre utveckling för de anställda. Det tillsammans med att högskolorna nu utvecklar sina verktyg för att attrahera de nya lärarstudenterna att vilja arbeta med barnen i de lägsta åldrarna kommer naturligtvis att ge motsvarande effekt. Man ser att arbetsmarknaden utvecklas på ett intressant sätt, och lärosätena lär sig mer av hur man skapar attraktionskraft för de inriktningarna.

Det är därför det är så viktigt att vi i budgetpropositionen ger det tydliga uppdraget till lärosätena. Det är därför vi följer upp så noggrant vilka inriktningar eleverna och studenterna väljer.

Nu behöver man engagera sig i att arbeta mycket mer med att se till att skapa attraktionskraft för dem som vill arbeta i förskolan och i förskoleklassen. Sedan uppstår en ny arbetsmarknad här också.

Framtidens lärare för yngre åldrar kommer att kunna arbeta både första året i grundskolan och i förskolan. Det är klart att det innebär ett stort ansvar för arbetsgivarna att se till att skapa den typ av löneutveckling och den typ av arbetsmarknad som attraherar de lärarna att vilja vara både i förskolan och i grundskolans första år. Vi ser nu också tydliga tecken på att kommunerna, arbetsgivarna, arbetar med detta. Jag känner mig alldeles trygg med att vi kommer att få upp andelen och antalet som väljer inriktningen att jobba i förskolan och med förskoleklass.

Däremot är det så, det är alldeles riktigt, att det i början av 90-talet kom mycket skarpa direktiv från prognosmyndigheten som sade att man höll på att utbilda alldeles för många förskollärare. Man bad högskolorna att minska antalet som gick förskolläraryt utbildning med ungefär hälften. Både Torsten och jag kan vara överens om att det var ett misstag att göra detta med tanke på det behov av förskollärare som finns i dag.

Då handlar det om att låta de nya utbildningarna växa och se till att vi uppfyller morgondagens behov. Jag tror ju inte att det bara handlar om dimensionering. Jag tror också att det handlar om att skapa attraktionskraft. Torsten Lindström måste ju förstå att det inte räcker med att bara skapa ett antal platser. Det handlar också om hur arbetsmarknaden fungerar.

Så är det med lärare med inriktning mot naturvetenskap och teknik, kanske en av de viktigaste rekryteringsfrågorna i framtiden. Vi måste visa för framtida lärare att det är ett intressant yrkesval att bli lärare i matematik, naturvetenskap och teknik i vår skola. Då konkurrerar man med en arbetsmarknad som består av exportföretag, små och medelstora företag som bjuder in till intressanta karriärmöjligheter. Det måste också skolan göra om man ska vara med och konkurrera om den här viktiga gruppen i framtiden.

Anf. 6 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Skillnaden mellan den trötta socialdemokratin och oss kristdemokrater är ganska tydlig efter den här debatten. Utbildningsministern är nöjd. Han verkar inte ens ha läst Högskoleverkets rapport. I så fall skulle han inte stå här i talarstolen och gå på som om ingenting hade inträffat.

Vi kristdemokrater vill ta vara på de positiva delarna av lärarutbildningen och utveckla dem, till exempel genom att öka den utbildningsvetenskapliga forskningsanknytningen. Ett sådant förslag ligger snart på riksdagens bord. Jag hoppas att Thomas Östros partikamrater kommer att stödja det, så att vi får en fortsatt utveckling av lärarutbildningen också på det området.

Sedan målar Thomas Östros verkligheten i väl rosenröda färger. Det är klart, herr talman, och det är positivt, att det är fler som har påbörjat lärarutbildningen. Men det räcker ju inte. De måste ju fortsätta lärarutbildningen. De måste avsluta lärarutbildningen, och de måste framför allt vilja fortsätta vara lärare.

Också där är skillnaden avslöjande. Vi kristdemokrater vill höja läraryrkets status genom till exempel en lärarlegitimation, genom att öka möjligheten att forska på deltid, genom att garantera varje lärare en individuell skriftlig återkommande reviderad plan för kompetensutveckling. Vi vill utveckla de forskningsinriktade påbyggnadskurserna. Vi vill på flera sätt höja läraryrkets status och attraktivitet. Vi vill göra det lättare att bli lärare, att vara lärare och att förbli lärare. Vi vill locka tillbaka de lärare som har lämnat skolan under de år som Thomas Östros har varit utbildningsminister.

På alla dessa punkter har utbildningsministern inte förmått prestera ett enda klart svar. Han har heller fortfarande inte gett ett enda klart svar på vad regeringen tänker göra för att lösa de problem som Högskoleverket har presenterat. Det enda svaret är mer av samma gamla vanliga, hittills misslyckade, retorik.

Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Varje gång vi debatterar, Torsten Lindström, slutar det med att du, efter att jag ivrigt uppmanat dig att berätta vad ni ska göra, radar upp en röra av åtgärder som ska genomföras. Allting förmodas kosta en hel del pengar. Och varje gång jag går tillbaka till dokumenten, till arkiven, och tittar på vad vi har i Kristdemokraternas budgetförslag ser jag att det aldrig finns någonting där som svarar upp mot detta.

Nu säger Torsten Lindström att det för första gången ska komma om en vecka. Jag tvivlar djupt på detta.

Ta det Torsten Lindström säger om skolan. Hur ska det gå till när ni år efter år, nu för fjärde året, säger nej till riktade statliga pengar till skolan? Hur ska allt detta goda inträffa med bättre löner, bättre villkor, bättre kompetensutveckling och mindre klasser när ni ständigt säger nej till riktade pengar till skolan? Jag har inte fått svar på det under de debatter vi har haft i kammaren. Jag fick det inte heller i dag.

Hur tänker ni er att nya grupper ska komma till högskolan när ni säger nej till hela arbetet med den öppna högskolan? Det skärps nu ute på varje högskola och universitet med engagerat arbete ute i delar av städer och regioner där vi inte har traditionen att gå vidare till högskolan. Där

ser vi nu en minskad social snedrekrytering flera år i rad. Till det arbetet och de resurserna har Kristdemokraterna hela tiden sagt nej.

Hur ska det gå till när det enda nya som kom fram denna gång var en idé om etnisk kvotering? Det beror möjligen på att Torsten Lindström då inte behöver ställa upp med någon budgetinsats. Det är en intressant diskussion att ta och det var en nyhet. Den är jag beredd att gå vidare med i öppen debatt. Men jag tror inte att det är lösningen när det gäller att stärka läraryrkets framtid och att stärka attraktionskraften i lärarutbildningarna. Där har jag visat att vi är på rätt väg. Det finns mycket kvar att göra, men Torsten Lindström har i denna debatt inte kunnat bidra med några nya idéer.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2004/05:1 om unga som spelar på kredit

Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Linnéa Darell har ställt en fråga till folkhälso- och socialtjänstministern. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Interpellanten har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att stoppa kreditgivningen i spelbutiker. Enligt lotterilagen är det inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

AB Svenska Spel har informerat mig om att vid misstanke om kreditspel skickas ett brev till ombudet och att en distriktsansvarig från AB Svenska Spel besöker ombudet för en diskussion. Om det finns bevis för att det förekommer kreditspel sägs avtalet upp med omedelbar verkan. AB Svenska Spel brukar också arbeta med utbildning och information om förbudet att ta emot spel på kredit. Åtgärderna ska leda till att spel på kredit inte ska förekomma i framtiden. Även AB Trav och Galopp vidtar liknande åtgärder.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över regleringen på spelområdet. I utredningsuppdraget ingår även att beakta förslagets inverkan på folkhälsan och de sociala skyddshänsyn som ska tas. Jag finner därför inga skäl att vidta några förändringar innan utredningen har slutfört sitt arbete.

Anf. 9 LINNÉA DARELL (fp):

Herr talman! Tack för svaret! Min fråga var vilka åtgärder regeringen anser kan behövas för att stoppa kreditgivningen till ungdomar i spelbutiker. Min tro när jag skrev interpellationen var att lagstiftningen och därmed sammanhängande möjligheter till ingripande från samhällets sida kanske inte är tillräckliga. Egentligen ställde jag därför min fråga till justitieministern. Men på Regeringskansliet flyttade man den till folkhälsoministern, och det kan jag ha viss förståelse för. Men att sedan få svar från finansministern – som om detta i första hand var en ekonomisk fråga – gjorde mig lite förvånad. Jag vill inte tro att det är så regeringen

ser på minderåriga ungdomars spelande, utan det är väl fråga om en arbetsfördelning som jag inte förstår. Jag utgår nämligen från att Regeringskansliet har läst min fråga.

Bakgrunden till frågan i min interpellation är de vittnesbörd som ungdomar lämnat i en artikelserie i en av mitt hemläns dagstidningar om att det skulle vara ganska lätt för minderåriga att spela på kredit. Ungdomar vittnar om att man i vissa butiker där man gjort sig känd som storspelare – bara det är anmärkningsvärt – får låna till nya insatser.

Att ge kredit är förbjudet, likaså att tillåta minderåriga att spela. Men frestelsen finns ändå för vissa butiksägare att visa på hög omsättning och därmed lyckas locka nya spelkunder.

Lagbrottet i sig är allvarligt. Men lika allvarligt är det spelberoende som många unga dras in i. Risken att hamna i spelberoende ökar med ökade möjligheter att finansiera sitt spelande. Det finns exempel på unga människor som redan har skulder upp över öronen.

Spelandet och inte minst skuldsättningen blir ofta också vägen in i en alltmer grov kriminell verksamhet – allt för att dels kunna finansiera sitt spelande, dels klara de skulder som uppstått. Stöld, rån och narkotikahandel är en vanlig del av den kriminalitet som följer i spåren av spelandet.

En av ungdomarna i artikelserien – Johan, i dag 25 år – beskriver hur han som 17-åring började spela på Jack Vegas. I dag har han fått vård och behandling för sitt spelberoende. Men under tiden har han spelat bort miljoner.

Herr talman! I svaret beskriver finansministern hur regelverket ser ut vid misstanke om kreditgivning och att utbildning och information fortlöpande pågår. Det är bra att det finns ett regelverk. Men min fråga föransleds av att det här, trots dessa regler, tycks kunna förekomma. Därför undrar jag om regeringen anser att det behövs en skärpning av lagstiftningen eller sanktionerna.

Finansministern hänvisar till en tillsatt utredning. Då blir min fråga: Är det den utredning som presenterades i maj i år med Jan Francke som särskild utredare? Om så är fallet verkar den utredningen inte ha som viktigaste uppdrag att skydda minderåriga. Snarare nämns folkhälsa och sociala skyddshänsyn i en bisats. Ett av huvudmålen med utredningen är, såvitt jag kan se, att stärka de inhemska spelbolagens konkurrenskraft.

Herr talman! Jag skulle gärna vilja att finansministern beskrev den här utredningens påverkan på den fråga som vi nu diskuterar, nämligen vad som behöver göras för att förhindra att minderåriga tillåts spela på kredit.

Anf. 10 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Ungdomar vill ha spänning i livet. De lockas av de snabba resultat som många spel ger. Genom missriktad vänlighet eller för egen ekonomisk vinning kan enskilda butiksägare bevilja spel på kredit.

Jag förstår att det är svårt att kontrollera detta. Men samtidigt funderar jag på om finansministern vet hur pass övervakade butikerna är. Finns det lokala kontrollanter? Eller kommer då och då personer ut från Svenska Spel på Gotland och gör oanmälda besök, och hur kan de i så fall täcka in Spelsverige? Samhället måste ta ett större ansvar för att ungdomar inte dras in i osunt spelande.

Jag vill vidga perspektivet något genom att nämna några siffror. Jag antar att finansministern känner till siffrorna. Men jag ser att det finns ungdomar här på läktaren. Kanske har de inte hört om de här siffrorna.

Man beräknar att mer än 130 000 svenskar har problem med sitt spelande. Av dessa har 30 000 så svåra problem att de kan anses vara spelberoende. Övriga kan sägas befinna sig i riskzonen för att utveckla ett spelberoende. Bland dem finns många från det uppväxande släktet.

Svenska Spel levererade förra året 3,7 miljarder i överskott till statskassan. Staten satsar 14 miljoner per år på vård av spelmissbrukare. Men 700 miljoner satsas på spelreklam. Jag undrar om finansministern tycker att staten tar sitt ansvar för spelberoende och för forskning om detta.

I finansministerns svar till interpellanten finner jag att en utredning ska se över regleringen på spelmarknaden och också ta sociala hänsyn. Jag är ny i riksdagen – jag sitter i riksdagen sedan två år tillbaka – och har förstått att utredningar måste få ha sin tid. Men tiden rinner i väg. I väntan på utredningen kunde väl finansministern ge mer än en droppe i havet till satsning på vård, information och forskning om spelberoendet.

Anf. 11 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Skälet till att det är jag som svarar på interpellationen är att jag i regeringen är ansvarig för lagstiftning om lotterier och spelfrågor – den kunskapen trodde jag att interpellanten hade skaffat sig. Så är det alltså.

Jag kan också berätta att regeringen flera år i rad har föreslagit just förstärkningar till forskning och utbildning och även till vård på spelmissbruksområdet. Det är naturligtvis viktigt att vi fortsätter att stödja även den verksamheten. Vi hoppas också att vi kan få en bra utvärdering av hur de här insatserna kan användas på bästa möjliga sätt.

I det här fallet är det nog inte lagstiftningen som är det primära för diskussionen, utan det handlar om tillämpningen. Lagstiftningen är väldigt tydlig. Det är en åldersgräns som det handlar om. Precis som interpellanten sade i sitt inlägg är det naturligtvis enskilda butiksägare som ser mellan fingrarna eller som av olika skäl släpper igenom minderåriga kring spelandet.

Svenska Spel får till sig låt säga tio anmälda fall per år, eller något sådant, där det ska vidtas åtgärder. Men problemet för dem är att man inte alltid vill uppge vilken butik det handlar om. Det är klart att det är bra om vi alla kan bidra till förbättrad information och opinionsbildning kring det här området för att på så vis få fler att våga tala om var det förekommer spel för minderåriga och att Svenska Spel, polisen och andra kan vidta de åtgärder som behöver vidtas.

Lotteriinspektionen, polisen och andra myndigheter har naturligtvis att ta ansvar på området. Men det gäller också att få uppmärksamhet på detta, och det är bra om ungdomarna själva kan bidra till att vi sanerar när det gäller de enskilda butiksägare som ser mellan fingrarna eller som inte följer lagstiftningen här.

Anf. 12 LINNÉA DARELL (fp):

Herr talman! Jag instämmer i den diskussion som hittills varit att det naturligtvis gäller tillämpningen, inte lagstiftningen. Men när man ser att

saker och ting händer, sådant som i och för sig inte är tillåtet, kan två reflexioner göras. Det är det jag gör i min interpellation.

Den ena är: Behöver lagstiftningen skärpas? Den andra är: Är det sanktionsmöjligheterna som inte är tillräckliga? Utifrån det har jag ställt frågan.

Finansministern hänvisar igen till utredningen, men jag bad i mitt förra inlägg om att få lite mer beskrivet om det var den utredning som jag trodde att det var, nämligen den som presenterades i våras med Jan Francke som utredare, och om lite mer kött på benen kring direktiven till den. Jag har läst pressmeddelandet, och där tycker jag att det ges en kommentar till den fråga vi diskuterar i dag som en liten bisats. Alldeles på slutet står det att utredaren ska ta hänsyn till hur förslagen inverkar på folkhälsan samt vilka sociala skyddshänsyn som regeringen behöver ta. Sociala skyddshänsyn kan väl hänföras till det vi diskuterar i dag. Uppdraget ska redovisas den 15 december 2005, alltså om drygt ett år.

Jag skulle vilja ha svar på: Är det den utredningen, och vilken tyngd har frågorna kring folkhälsan och de sociala skyddshänsynen för att det ska vara tillämpligt att referera till den utredningen som svar på min interpellation?

Anf. 13 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Utredningar om regleringar på spelmarknaden och förhållandevis små summor till spelberoendeproblematiken kan inte trösta de föräldrar vars son i de tidiga tonåren greps av spelbegär och som, genom att han i sin stad kunde besöka olika spelbutiker, spelade bort stora summor. Ibland fick han kredit av en vänlig butiksägare. Mamma och pappa fick gång på gång ställa upp med pengar, för de var oroliga för att han skulle hamna i ett missbruk som luktar och som syns mer än spelmissbruk. De hade önskat mera stöttning från samhällets sida. Socialtjänsten hade ingen lösning, polisen hade inte tid att lyssna, skolan brydde sig inte, utan han fick fritt växa till i ålder och spelberoende.

Därför vill jag än en gång uppmana finansministern att skynda på den utredningen och se till att det kommer mera pengar till forskning om och vård av spelberoende.

Anf. 14 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! I slutet av mitt interpellationssvar har jag upplyst om att det i sommar har tillsatts en utredning på spelområdet som ska se över lagstiftningen utifrån en rad andra aspekter. Jag har också informerat om att utredningen självklart ska titta på de sociala skyddshänsynen. Men de båda ”debattanterna” här behöver inte i första hand tro att just den här frågan, 18-årsgränsen, ska avgöras i det utredningssammanhanget. Vi har en tydlig lagstiftning i dag. Det är inte det som är problemet. Vi har en mycket tydlig lagstiftning som säger att den som är under 18 år inte har rätt att spela. Jag tycker att det är något konstigt när det beskrivs här av Lars-Ivar Ericson att det var en vänlig butiksägare. Jag skulle snarare säga att det är en ovänlig butiksägare som i det här fallet bryter mot lagstiftningen och förser en minderårig med krediter. Butiksägaren bryter mot lagen både därför att spelaren är minderårig och därför att det inte är tillåtet att ge krediter. Det behövs ingen ny lagstiftning för det; det är fråga om ett lagbrott som den här butiksägaren i så fall har begått. Det är

det som ska beivras. Det är en sak för de vanliga polisiära myndigheterna att ta sig an.

Ställ inte några förhoppningar, skjut inte problemen framför er och förvänta att de ska rätas i den utredningen. Utredningen har stora och viktiga uppgifter på hela spelområdet.

Just i den här frågan är det alldeles glasklart: Vi har ett förbud för minderåriga att spela, och vi har en 18-årsgräns. Det är fråga om tillämpningen av lagstiftningen. Det vore bra om alla kunde bidra – det tror jag att de båda ”debattanterna” också kan göra – till att skapa mer upplysning om lagen och se till att butiksägare som bryter mot lagstiftningen på vanligt sätt anmäls för polisen och att man informeras om brotten så att det kan hända någonting i vårt rättssamhälle på det området. Vi behöver inte avvakta någon utredning för att tillämpa dagens lagstiftning.

Anf. 15 LINNÉA DARELL (fp):

Herr talman! Det var svaret, att vi inte behöver invänta någon utredning, även om det fanns en hänvisning till utredningen i svaret. Men det kanske var en allmän information, och det kan jag tacka för.

Finansministern säger att vi har en glasklar lagstiftning. Men som regering och ansvarig måste man ändå fundera över det här. Om vi har, som man säger, en glasklar lagstiftning och det ändå sker så allvarliga brott mot den lagstiftningen, finns det väl någonstans en önskan från samhällets sida och ansvariga politiker om att sätta stopp för det. Om samhället inte kan göra det med rättsväsendet, som det ser ut i dag, måste man ställa sig frågan: Finns det någonting att göra i lagstiftningen? Men vad jag förstår är det inte regeringens linje, utan ni är nöjda och hänvisar till rättsväsendet. Då kan vi bara beklaga att rättsväsendet inte heller har särskilt mycket resurser att ingripa i dag.

Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Rättsväsendet har fått växande resurser. Det är inte där skon klämmer. Jag berättade om att när Svenska Spel får information om att enskilda butiksägare har överträtt reglerna och lagstiftningen vill man i många fall från anmälarsidan inte uppge vilken butiksägare det är. Det är där jag tycker att vi gemensamt ska skapa en diskussion så att vi får fler att anmäla den som bryter mot lagen så att de spelbutiker och butikschefer som inte håller sig till lagstiftningen blir kända för polisen. Det är oerhört viktigt om vi kan bidra till den opinionsbildningen. Det kan vi alla som jobbar i olika områdesorganisationer medverka till.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2004/05:3 om EU-stöd

Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Bengt-Anders Johansson har frågat mig om jag gjort bedömningen att svenskt jordbruk har en bättre ekonomisk situation än jordbruket i övriga EU-länder eftersom de svenska bönderna förväntas kunna vara regeringens budgetregulator.

Som jag sagt vid tidigare tillfälle följer Sverige i jämförelse med andra EU-länder de fastlagda utbetalningstillfällena väl och har ännu aldrig sanktionerats för någon sen stödutbetalning.

Jag har så sent som den 8 september i år svarat på ett antal frågor av i princip samma innebörd som den som nu Bengt-Anders Johansson ställer.

Regeringen aviserade i årets ekonomiska vårproposition ett antal beslut om utgiftsbegränsande åtgärder i syfte att inte överskrida det av riksdagen fastställda budgettaget för 2004. De av regeringen och samarbetspartierna föreslagna riktlinjerna för budgetpolitiken tillstyrktes av riksdagen.

Jag kan konstatera att vare sig i motioner eller i utskottsarbetet presenterades några konkreta alternativ till de av regeringen aviserade åtgärderna under budgetåret 2004.

Regeringen har ett ansvar för att de av riksdagen fastlagda riktlinjerna för budgetpolitiken följs inom ramen för de av riksdagen anvisade ekonomiska ramarna. Regeringen tar detta ansvar.

Det faktum att regeringen är framgångsrik i sitt arbete med budgetpolitiken leder bland annat till stabilitet på räntemarknaden, vilket är av största vikt för svenskt näringsliv och då också för svenskt jordbruk.

Jag vill emellertid samtidigt understryka att regeringen och riksdagen vidtagit olika åtgärder för att förbättra jordbruksföretagens situation. Regeringen har nu föreslagit ytterligare åtgärder för att förbättra företagens konkurrenskraft.

Anf. 18 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Tack för svaret, jordbruksministern, även om det var magert – för att inte säga mycket magert, om jag nu tillåts att ha en uppfattning i den frågan. Att frågan är högaktuell kan illustreras av att det så sent som i lördags var en demonstration i Borås om just det här.

Inledningsvis tänkte jag bara något om jordbrukets betydelse för Sverige. Jordbruket anses stå för ungefär 4 % av BNP om man räknar in förädlingsindustrin och underleverantörer, men då räknar jag inte in deltidsjordbruken. Jordbruket sysselsätter cirka 6 % av arbetskraften i Sverige. Men i nationalräkenskaperna tillerkänner man jordbruket bara 0,8 % av BNP respektive 2 % av arbetskraften. Jag tycker att det är viktigt att framhålla detta i det här sammanhanget.

Fordonsindustrin importerar ungefär hälften av sina beståndsdelar medan livsmedelsindustrin endast importerar ungefär en fjärdedel.

LRF Konsult sammanställde en rapport i våras som jag vet att också jordbruksministern har använt i sin argumentation för att det fordras åtgärder. Så sent som för en månad sedan slog den rosa näringslivstidningen upp stort om problemen på jordbrukssidan. Det vittnar ändå om en viss erkänsla av att jordbruket har betydelse för Sverige.

De senaste nio åren har produktpriset minskat med 10 % medan in-satsmedlen har ökat med 20 %. Detta gör ett glapp på 30 %. Det har alltså skett en dramatisk försämring för svenskt jordbruk.

Efter tio års enträgen påverkan på regeringen har man äntligen åtminstone ställt i utsikt att det ska införas en dieselskattesänkning, även om den inte är tillräcklig för att komma ned till genomsnittsnivån i Europa. När det gäller avgifter för handelsgödsel och växtskyddsmedel

kommer man inte att vidta några åtgärder, utan den enskilde lantbrukaren får fortfarande betala dessa avgifter om de senare återförs med hjälp av olika tekniska instrument.

Att då säga att ryggsäcken är bortlyft är alltså helt felaktigt, vilket jordbruksministern gjorde i somras i medierna.

Andra länder tycker att det är mycket märkligt att pengarna inte betalas ut snabbare än vad som är fallet. Där försöker man att göra det så snabbt som möjligt. Dessutom plockar man hem pengarna från EU mycket snabbare, enligt uppgift. Där har man insett det trängda läget för jordbruket och betalar därför ut pengarna tidigare. Det gäller inte minst 11-öringen för mjölken.

De svenska lantbrukarna ska dessutom betala skatt för denna inkomst under 2004, trots att regeringen väljer att tvångslåna dessa pengar från jordbruket och betala ut dem till denna hårt arbetande yrkesgrupp först efter årsskiftet.

Det är intressant att notera att medan hela utgiftsområde 3 svarar för cirka 2 % av statsbudgeten svarar man för ungefär 45 % av den sammanlagda förändringen under utgiftstaket när det gäller laboreringarna. Det är ca 6 miljarder som berör själva jordbruket vid den här överflyttningen.

Eftersom svaret var synnerligen tunt måste jag upprepa min fråga: Varför utsätter ni socialdemokrater en utvald och hårt arbetande yrkeskår, som svarar för 4 % av BNP, för en diskriminerande särbehandling? Varför?

Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Tack, Bengt-Anders Johansson, för att du ställde den här frågan till jordbruksministern så att vi får möjlighet att diskutera den med henne.

För ungefär fyra månader sedan satt vi tillsammans med Socialdemokraterna och de bägge stödpartierna i kontaktgruppen för att bereda beslutet om den svenska tillämpningen av EU:s nya jordbruksreform. Med hjälp av ett minst sagt rikhaltigt analysmaterial från Jordbruksverket och från olika grenar av jordbruksnäringen lyckades vi baxa Socialdemokraterna till insikt om att den ekonomiska situationen för svenskt jordbruksföretagande är sådan att några ytterligare excesser av omfördelningskaraktär är omöjliga.

Vi vet att det är särskilt tufft för kött- och mjölkproducenter och för dem som nyligen startat, investerat eller utökat. 83 % av dem som är sysselsatta inom jordbruket är egna företagare som kämpar med likviditet, med lån och med räntor. Många av jordbruksföretagarna riskerar att hamna i en utsatt situation till följd av förslaget om att skjuta på utbetalningarna.

Jag tycker inte att jordbruksministerns svar till Bengt-Anders Johansson andas den minsta förståelse för eller inlevelse i jordbruksföretagarnas situation och den upprördhet som man visar på många olika sätt.

Det svar som jordbruksministern ger blir än mer bisarrt när hon antyder att oppositionen skulle kunna lösa det här problemet genom att komma med förslag med anledning av vårpropositionen. Vårt budgetalternativ har ju fallit. Det är regeringens budget som gäller. Hade vår budget vunnit bifall hade inte denna skamliga situation uppkommit. Vi

*Svar på
interpellationer*

hade en annan budgeteringsmarginal och hade hållit oss inom utgiftstaken på ett annat sätt.

Nej, jordbruksministern, det är nog till att gå hem till departementet och berätta för den som har skrivit svaret att det är regeringens budget som gäller – en budget som hade 200 miljoner kronor i marginal och som man totalt har misslyckats med att hålla. Det är skamligt att låta Sveriges jordbruksföretagare få sota för denna vanskötsel och detta misslyckande.

På vilket sätt anser jordbruksministern att en fördröjning av utbetalningarna bidrar till att svensk jordbruksnäring kan bibehålla sin konkurrenskraft?

Anf. 20 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag möter varje vecka lantbrukare som är arga, och det är fullt förståeligt. Det som jag personligen tycker är svårare är de som ringer och är förtvivalade därför att de inte har tillräcklig likviditet för att betala de löpande fakturorna. De klarar inte att betala löner. De är förtvivalade för att de inte klarar att betala skatten. Det här hänger ihop.

När det gäller skatte- och momsinsbetalningar har staten tydligt fastställt ett datum för när dessa ska göras. Om företagaren inte klarar att betala i tid blir det straffavgift och indrivning. Jag tycker att detta borde vara ömsesidigt. Staten bör fastställa ett datum för när man ska betala ut EU-stödet som är samhällets ersättning till lantbrukarna. De måste veta vilket datum stödet utbetalas. Det borde råda ett sådant ömsesidigt förhållande.

Man kan fråga sig: Vad är det som ligger bakom valet att använda lantbrukets ersättningar som budgetregulator? Det vore intressant om ministern kunde utveckla det resonemanget. Regeringen måste väl ha fört ett resonemang om valet av grupp.

Jag har förstått att regeringen har haft ambitionen att betala ut ersättningen under rätt år, det vill säga det verksamhetsår som ersättningen berör.

Vilka överväganden ligger bakom valet av just denna grupp som budgetregulator?

Min andra fråga till ministern: Vad tycker ministern att jag ska svara dessa lantbrukare, inte de som är arga utan de som är förtvivalade? Har du ett bra tips på svar tar jag gärna emot det.

Anf. 21 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Folkpartiet har i sin jordbruksmotion pekat på vikten av långsiktiga spelregler för samtliga företagare, inklusive jordbruksföretagare. Vi har också krävt att utbetalningarna av EU-ersättningarna till de svenska jordbrukarna inte får senareläggas, vilket bondekåren har fått uppleva vid flera tillfällen.

Nu har regeringen återigen för avsikt att flytta fram utbetalningen av dessa ersättningar från årsslutet till nästa år. Det innebär att 6 miljarder inte kommer att betalas ut till jordbruket förrän under det första halvåret 2005. De sista utbetalningarna görs inte förrän den 31 maj 2005. Det är ett hårt slag mot Sveriges bönder som återigen får ta ett stort ansvar för att utgiftstaket ska hållas.

För den enskilde jordbruksföretagaren försämras likviditeten på ett allvarligt sätt. Konsekvensen blir att den likvida situationen för jord-

bruksföretagarna blir ohållbar med än större skulder och ökade räntekostnader. För många är kortfristiga lån det enda sättet att klara situationen, då det naturligtvis är en hederssak att klara av att betala sina förfallna fakturor. Men det kan också bli svårt att låna mer pengar, då utrymmet redan intecknats i tidigare lån där EU-stödet räknas med som tillgängligt ekonomiskt utrymme för den enskilde jordbruksföretagaren.

I Folkpartiets budget finns denna summa med. Det innebär att vi utan att spräcka utgiftstaket kan vidareförmedla dessa EU-ersättningar.

Då blir min fråga till jordbruksministern vad jordbruksministern ämnar vidta för åtgärder för att jordbruksföretagarna ska erhålla sina EU-ersättningar före årsskiftet.

Anf. 22 CECILIA WIDEGREN (m):

Herr talman! Än en gång kan vi se en enskild företagargrupp, bönderna, som används för att klara utgiftstaket i den nationella budgeten. Det är nästan arrogant av en sittande regering att hantera det på det sättet.

Slutet av ett kalenderår är för bönderna väldigt utgiftstyngt, inte minst för växtodlare men även för nötproducenter som har arbetat under kanske ett och ett halvt till två år för att föda upp ett slaktat djur och sedan får vänta ytterligare ett halvår för att få sin intäkt. Flera av mina kolleger har beskrivit detta för ministern, och jag tror att hon nu inser allvaret i detta när vi har hela alliansen samlad här för att ställa de här frågorna.

Det måste vara orimligt att Sveriges bönder får ta huvudansvaret för att en statsbudgets utgiftstak ska kunna hållas. Man undrar vilka andra företag som lever under de här förutsättningarna och som över huvud taget kan tänka sig att ställa upp på detta.

Jag vill återknyta lite grann till det som Bengt-Anders lyfte upp om de aktioner som har varit och vad ministrernas och regeringens agerande har lett till den senaste tiden.

Bönderna i Borås var förbaskade i helgen, så de demonstrerade. Det har också skrivits brev, vet jag, till regeringen. Bönderna i Borås har föreslagit att de ska kunna skjuta upp inbetalning av sina skatter och sina avgifter. De räknar med att det inte ska bli några efterräkningar för detta, för de tycker att de gör precis som regeringen gör, fast åt det andra hållet. I andra brev och skrivelser som har inkommit har det föreslagits att man ska skjuta upp statsanställdas löner ett tag för att de ska få känna på det greppet.

Den här typen av inlägg i debatten leder fram till att regeringen och jordbruksministern har visat på att civil olydnad helt plötsligt kan tänkas användas av den här typen av människor för att visa på just hur tufft de har det. Jag vet att jag drar detta till sin spets lite grann, men jag tycker att det kan vara spänstigt i en sådan här debatt och när det också är en sakfråga som tas upp år efter år. Det här är inte första och, som det ser ut nu, inte sista gången. Jag tänker ställa ett par frågor till ministern för att kanske få klarhet i om det är sista gången det sker.

Först och främst undrar jag: Hur tänker ministern hantera den här typen av aktivitet som blir av med anledning av regeringens och ministrernas agerande? Det är ju inte riktigt sund företagsamhet som de här människorna vill visa upp för ministern nu, utan de vill visa att de kan vara mer drastiska, det vill säga bryta mot lagen, för att göra sin röst hörd i det här fallet. Då tycker jag att demokratin har satts ur spel en hel del.

Min andra fråga till ministern blir: Vad avser ministern att göra på sikt för att rimliga och förutsättningsbara villkor ska råda även för den här branschen precis som för andra branscher vad gäller bidrag och ersättningar i framtiden? Det måste väl ändå vara sista gången som det här inträffar för just den här kåren.

Anf. 23 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Jag är givetvis mycket medveten om situationen inom det svenska jordbruket och om de lönsamhetsförutsättningar som finns. Jag är också mycket medveten om vad jordbruket betyder för den svenska ekonomin. Jag brukar inte prata bara om jordbruket. Jag brukar prata om den gröna sektorn, och då kommer man till ännu större siffror än de som vi hörde här från Bengt-Anders Johansson.

Naturligtvis ska regeringen ta ett ansvar för att hålla budgettaken. Det gör vi, och det kan kräva åtgärder som inte alltid är behagliga. Det är klart att jag tycker att det hade varit allra bäst om vi hade sluppit förskjuta utbetalningarna, men det har inte varit möjligt. Också andra förskjutningar och andra besparingar görs i statsbudgeten för att klara utgiftstaken.

Men ersättningarna till jordbruket står för en stor andel. Jag är medveten om detta. Samtidigt är det viktigt för företag och viktigt för jordbruksföretag att vi har en budget i balans, för vad skulle hända med räntorna om vi inte hade en budget i balans? Bara 0,5 procentenheters förändring skulle för en jordbruksfastighet med en belåning på 3 miljoner innebära 15 000 kr om året, så det är viktigt även för jordbrukaren att vi har en budget i balans.

Regeringen följer utbetalningsreglerna. Det handlar ju inte om att vi bryter mot några regler och därigenom uppmanar till civil olydnad. Utbetalningstiderna varierar. Vi har tidigare haft förskjutningar, både senareläggningar och tidigareläggningar. Jag vill erinra om att de senareläggningar som vi hade åren 2000 och 2003 innebar att man i stället för att få en utbetalning den 30 december i det första fallet fick en utbetalning den 2 januari och i det andra fallet den 3 januari, så det är ju inga dramatiska förskjutningar.

Jag vill också erinra om att regeringen redan i den ekonomiska vårpropositionen aviserade att man avsåg att föreslå de här förskjutningarna av utbetalningar av ersättningar för att ge ett utrymme för den enskilde jordbrukaren, för jordbruksföretagaren, att ta kontakt med sina långivare om amorteringar och avbetalningar.

Jag delar Anita Brodéns uppfattning att vi måste ha så långsiktiga och stabila regler som möjligt. Det är viktigt att vi skapar de förutsättningarna för jordbruket. Vårt jordbruksverk arbetar också med en planering för utbetalningarna av ersättningarna. Det är inte alltid som en utbetalning kan göras efter en stödansökan vid första tillfället, utan en förutsättning är att ansökan är korrekt ifylld.

Jag menar att vi givetvis ska ta oss an de likviditetsproblem som de här förskjutningarna kan innebära för jordbruksföretagen. Jag hade gärna sluppit den här åtgärden, men jag tycker inte att effekterna ska överdrivas. Jag tycker att ni gör det när ni kritiserar regeringens och samarbetspartiernas förslag för att hålla utgiftstaken.

Regeringen vidtar ett antal åtgärder för att stärka jordbrukets konkurrenskraft. Vi har alldeles nyligen lagt fram en stark budget. Och jag kan redovisa en hel lista med åtgärder som regeringen vidtar när det gäller den här delen.

Prot. 2004/05:9
28 september

Svar på
interpellationer

Anf. 24 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag vill ge ett tips i all enkelhet, jordbruksministern. Jag har en hel räckta med idéer. En enkel idé är att betala ut pengarna under 2004. Den behöver ni inte ens utreda, utan den kan ni ta rätt upp och ned.

Dessvärre ger interpellationssvaret ett intryck av olust och undflyende. Det är inte mycket substans i det, som jag sade inledningsvis, herr talman. Det återstår bara att förstärka den bilden eftersom det muntliga svaret inte överträffar det som presenterades skriftligt.

I svaret hänvisar man till – jag säger man för det är ju inte bara jordbruksministern som har skrivit det – att inget förslag har funnits. Men det finns en samlad fyrtiarsreservation från miljö- och jordbruksutskottet om att man ska göra utbetalningarna under rätt år, så visst har det vidtagits åtgärder i utskottet. Det är alltså fel uppgifter som ges i svaret.

Sedan står det också i interpellationssvaret att man har varit framgångsrik i sitt arbete med budgetpolitiken. Och så slår sig den socialdemokratiska regeringen för bröstet.

Är det rätt att slå sig för bröstet när man har så obefintliga marginaler i en budget att man måste pressa *en* yrkeskår till detta? Är det bra budgetpolitik? Kan vi förvänta oss ytterligare panikinbromsningar framöver?

Tricksandet med utgiftstaket motsvarar ca 20 miljarder. Det är med utbetalningarna av EU-stöden till jordbruket oräknade. 20 miljarder – är det bra budgetpolitik? Nej, definitivt inte. Är det framgångsrikt att behöva låna 100 miljarder de närmaste två åren för att klara en budget som man inte har intäkter till?

På punkt efter punkt kan vi smula sönder idén om att det här är en bra budget. Men det konstiga är att det är Sveriges bönder ensamma som yrkeskår som ska stå för detta. Det är fullständigt oacceptabelt. När fordonsindustrin nu eventuellt kommer att varsla, då darrar Socialdemokraterna. Men när Sveriges bönder har det svårt, då bryr ni er inte. Varför använder ni inte barnbidragen eller stöden och bidragen till kommunerna eller sjukförsäkringen eller statstjänstemännens löner som regulator i stället för att ge er på Sveriges lantbrukare? Det vore intressant att få svar på varför de ensamma är utvalda att klara budgeten.

Sveriges bönder förväntas producera de bästa livsmedlen. Man ska producera öppna landskap och ha världens bästa djurhållning. Ändå ska man bestraffas ekonomiskt. Regeringsledamöter åker land och rike runt, och också till Europa, och tar åt sig äran för de svenska jordbrukarnas flit och engagemang på de ovan uppräknade områdena. Men här hemma klär ni jordbrukarna i tagelskjorta. Är det rätt att göra på det viset?

Vi har inte fått svar på varför Sveriges jordbrukare ska stå för detta. Det kan väl åtminstone jordbruksministern anstränga sig för att besvara? Anser jordbruksministern att det är okej att moms och skatter från och med oktober inte betalas in förrän efter årsskiftet? Det anses ju i interpellationssvaret som en framgångsrik väg för staten att klara budgeten. Då måste det i rimlighetens namn vara okej även för Sveriges lantbrukare.

Om jag uppfattar det här rätt innebär det att den 3 januari är sista dagen för att utbetala stödet för 2004. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 25 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för försöket att slingra sig ur en besvärlig situation och en besvärlig fråga. Jordbruksministern säger att hon är starkt medveten om den ekonomiska situation som många företagare sitter i. Det gör inte saken bättre. Det innebär ju att hon med berätt mod går med på de här åtgärderna som ju alldeles säkert kommer från Finansdepartementet.

Jag vill också stryka under frågan från de andra: Varför just jordbruket? Varför inte 6 miljarder kronor från någon annanstans? Men om man tar från till exempel kommun- och landstingssektorn riskerar man väl att få 200–300 socialdemokratiska kommunal- och landstingsråd i korridorerna, och det är förstås ingen Gudi behaglig situation.

Så säger jordbruksministern att en budget i balans är avgörande för jordbrukets situation. Ja, vad är då budskapet till jordbrukarna med anledning av årets budgetproposition, där man under valåret 2006 lånar ca 120 miljoner kronor per dag, eller har en låneskuld som ökar med 190 miljarder?

Men låt mig avsluta positivt! Jordbruksministern säger, och jag tror att jag citerar ordagrant: Vi får ta till oss de likviditetsproblem som kan uppstå. Jag tror nog inte att jordbruksministern menar att det är de enskildas ekonomi som ska kompenseras på något sätt och att man ska ta till sig de likviditetsproblemen. Men kan jag ta det som ett löfte om kompensation för de kostnader som jordbruksnäringen ådrar sig med anledning av fördröjningen av utbetalningen av EU:s stöd?

Anf. 26 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Ministern talar ju gärna om de svenska mervärdena. Och vi är fullt överens om att det är en mycket positiv effekt av det svenska lantbruket. Men när staten ska göra rätt för sig och betala för mervärdena slirar man med betalningen. Ministern säger också att vi inte bryter mot regelverket. I nästa mening kallas den här åtgärden för en förskjutning av betalningarna. Det är ganska uppenbart att man har haft en annan avsikt än att betala ut de här pengarna på fel år. Man har tänkt betala ut dem på rätt verksamhetsår, men man klarar inte av det eftersom man behöver tricksa med budgettaket.

Jag hade när jag var uppe förra gången två frågor till ministern. Jag ska nu begränsa det till en, så kanske vi har chans att få svar på den. Det är den viktiga principiella frågan: Varför tar man till just denna grupp för att hålla budgettaket? Det är det som är själva frågan, inte vad vi får för räntenivåer och annat. Att vi ska hålla budgettak är vi helt överens om, men vilka avväganden ligger bakom att man väljer ut just denna grupp? Varför gör man det?

Anf. 27 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att upprepa det jag sade i det förra anförandet, att den här summan finns med i Folkpartiets budget. Det innebär att vi utan att spräcka ett utgiftstak kan vidareförmedla de här EU-ersättningarna. Dem har vi alltså räknat med.

Det här med datum nämndes, och jordbruksministern nämnde den 3 januari, som också Bengt-Anders tog upp här. Den uppgift jag har fått från LRF Väst pekar på att den sista utbetalningen kan ske först den 31 maj. Därför var det oerhört viktigt att höra det här datumet 3 januari om det gäller som det garanterat sista datumet för utbetalning. Men det är trots allt 2005, alltså nästa år.

Herr talman! Jag vill avsluta med en liten berättelse om vad jag upplevde i går kväll. Då satt jag i ett styrelsemöte. Det var styrelsen för en folkhögskola, där kassören redovisade att om några dagar kommer statsbidraget på drygt 2 miljoner. Jag hade den här interpellationsdebatten i bakhuvudet och ställde frågan till kassören: Vad händer om ni skulle få besked om att utbetalningen framflyttas till efter årsskiftet? Jag fick svaret att då blir det fullständig katastrof. Då har vi inte möjlighet att vare sig betala löner eller ordna någonting vidare för folkhögskolan under året. Så är situationen för många företagare nu.

Anf. 28 CECILIA WIDEGREN (m):

Herr talman! Jordbruksministern talade om obehagliga åtgärder. Ja, det var väl precis det som bönderna i Borås och Skaraborg också tänkte på i förra veckan och i helgen när de aktiverade sig i frågan och sade att de kunde ta saken i egna händer lite grann; att de var beredda att just ta till obehagliga åtgärder som svar på tal för vad regeringen och ministern nu har utsatt dem för.

Jag noterar att det är bra att ministern så tydligt ändå tar avstånd från de känslor som kan väckas och som kan vara inledningen till civil olydnad och liknande aktiviteter. Det är ett problem på längre sikt.

Jag bara funderar på hur det egentligen går till på finansen när man bestämmer sig för att hantera utgiftstaket. Kastar man tärning då och säger att nu är det jordbrukets tur? Vi får ju inte svar på den här frågan om varför. Vilken grupp är det nästa gång? Det där är inte riktigt bra framtidsutsikter, och det är inte heller långsiktigt på något sätt. Det kanske är därför jag inte får svar på frågan om de långsiktiga villkoren för den här gruppen, precis som för alla andra företagare, att kunna vara företagare och räkna med att intäkter och utgifter går ihop när de ska göra det och vid utlovade tillfällen. Det hoppas jag ändå att jordbruksministern kan försöka ge svar på eftersom svaret på varför-frågan verkar utebli.

Anf. 29 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Vi hör ordval här om att det nu blir katastrof för jordbruket. Då vill jag erinra om vad som nu finns i budgeten och vilka åtgärder som har vidtagits för att vi ska få en bättre konkurrenskraft i det svenska jordbruket.

Skatten på dieselolja för jordbrukets, skogsbrukets och vattenbrukets arbetsmaskiner sänks med 2 kr från och med den 1 januari 2005. Man kan alltid önska sig en större sänkning. Men jag vill erinra om att det här är ett bredare grepp än vad som egentligen hade utlovats tidigare under våren. Skogen och vattenbruket omfattas. Totalt innebär detta ett värde på 710 miljoner brutto och 520 miljoner netto för jordbruket.

Andra åtgärder vidtas. Sedan länge är skatten på el- och eldningsolja sänkt för jordbruket. Fordonsskatten på jordbrukstraktorer har slopats. Inkomstskatten sänks. Eftersom jordbruk ofta drivs som enskild firma innebär detta ganska mycket pengar för näringen – över 90 miljoner kronor. Arvs- och gåvoskatten slopas, fribeloppet för uttag av förmögenhetsskatt höjs från och med 2006 års taxering, 3:12-reglerna ändras till förmån för småföretag. Åtgärder inom miljö- och landsbygdsprogrammet har nämnts här tidigare. 400 miljoner tillförs programmet 2005–2006 och ytterligare pengar för småskalig livsmedelsproduktion och ekologisk produktion. Allt detta för att stärka konkurrenskraften.

I detta perspektiv kan jag inte tycka att dessa förskjutningar är en katastrof, även om jag hellre hade sett att vi inte hade behövt vidta dessa åtgärder.

Jag har flera gånger här fått frågan varför just jordbruket ska stå för detta. Vi är tvungna att hitta åtgärder som innebär att vi kan hålla utgiftstaket. Vi ska ha de offentliga finanserna i balans under en konjunkturcykel. Vi lånar för närvarande för att klara budgeten, det är alldeles riktigt. Det gör vi för att klara sysselsättningen i ett läge där sysselsättningen inte följer konjunkturuppgången i övrigt. Vi har produktivitetsoökningar, men vi ser ännu inte att sysselsättningen ökar. Det är också väldigt viktigt för välfärden totalt sett.

När det gäller möjligheter att skjuta på ersättningarna till jordbruket så följer vi reglerna. Anita Brodén var inne på att utbetalningarna skulle ske den 3 januari. Jag redovisade vad som har skett historiskt när det gäller dessa utbetalningar och att det inte har varit så stor förskjutning. Reglerna säger att arealersättningarna ska betalas ut snarest vid januari månads utgång. Sedan är det andra regler för de andra ersättningarna. Datumet i maj finns även för vissa andra ersättningar. Men givetvis ska dessa pengar betalas ut så snabbt som möjligt efter årsskiftet.

Jag menar att detta är ett alternativ som oppositionen ändå måste tycka är ett rimligt alternativ. Var det ett förslag från Bengt-Anders Johansson att vi skulle sänka barnbidragen? Jag uppfattade att det var ett förslag. Hade det varit alternativet? Jag menar att detta är en ansvarsfull politik.

Den räntekompensation som Sven Gunnar Persson frågade om är inte möjlig eftersom det skulle bli statsstöd. Så tyvärr går det inte på grund av EU-reglerna.

Anf. 30 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det är intressant att höra jordbruksministern återigen slå sig för bröstet när det gäller hur duktig man är när det gäller att ge lättnader.

När man sitter med räkenskaperna är det så att de lättnader som kan komma en del till godo kommer först efter den 1 januari 2005. Vi talar nu om 2004. Man kan alltså inte tillgodogöra sig det som ska komma till nästa år i detta års budget.

Det är också signifikant för ministern att ni inte ens håller reda på att dieselskattesänkningen är endast totalt 1:70 eftersom regeringen i sin vishet höjer dieselskatten med höger hand och sänker den med den vänstra. Är jag fel ute? Nej, det är jag inte. 1:70 är den kommande sänkningen, om det nu blir ett beslut.

Ministern säger vidare att det som vi säger är överdrivet. Men hur överdrivet är det för den som sitter där med amorteringar och räntor som ska betalas? Jan Andersson har berättat om dem som ringer. Är det överdrivet när den enskilde näringsidkaren inte finner någon råd? Dessa 6 miljarder är alltså hela arbetskostnaden för svenskt jordbruk som man laborerar med.

Nu gjorde jordbruksministern ändå ett tappert försök att svara på varför det är just jordbruket som ska stå för detta. Men något svar fick vi inte. Då blev det genast något svammel om budgettaget igen.

Jag har nu en sista möjlighet att ställa en fråga: Varför är det svenskt jordbruk som ska stå för detta? Jag räknade upp andra och undrade varför de inte har funnits med. Kan vi räkna med att svenskt jordbruk får pengarna för 2004 den 3 januari? Det är två enkla frågor.

Anf. 31 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Bengt-Anders Johansson talar om hela arbetskostnaden för svenskt jordbruk. Det är stora pengar som vi talar om. Det är 6 miljarder. Samtidigt kan man konstatera att inkomsterna för jordbruksföretagen är diversifierade så att det finns även andra inkomster, inkomster av tjänst, i många jordbruksföretag, vilket gör att de akuta problemen kan bli betydligt mindre för det enskilda företaget.

När det gäller vid vilken tidpunkt som dessa pengar ska betalas ut har jag redovisat reglerna här. Arealersättningarna ska betalas ut under januari månad. Jag är inte beredd att precisera exakt vilken dag, utan vi ska följa reglerna, och vi ska se till att vi betalar ut pengarna så snabbt som möjligt.

Jag vidhåller att vi måste se till möjligheterna för svenskt jordbruk. Och ni från oppositionens sida måste också erkänna att det är en stark budget som regeringen har lagt fram. Det är ett antal åtgärder som kommer att stärka jordbrukets konkurrenskraft.

Vi lade också fram ett förslag till hur vi i Sverige ska genomföra EU:s jordbruksreform från och med den 1 januari 2005.

Jag tycker att det är intressant att höra att Sven Gunnar Persson har så höga tankar om sig själv att han tror att det är han och hans parti som har baxat Socialdemokraterna till den lösning som vi förelade riksdagen. Vi är väldigt nöjda med den blandmodell som vi nu har presenterat. Och jag är övertygad om att vi stärker jordbrukets konkurrenskraft genom dessa åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2004/05:5 till försvarsutskottet

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2004/05:9 Kvaliteten på bensin och dieselbränslen

2004/05:10 En ny luftfartsmyndighet – lagstiftning

2004/05:11 Kvalitet i förskolan

2004/05:12 Lag om avtal mellan Sveriges Exportråd och Taipeis delegation i Sverige beträffande skatter på inkomst

2004/05:18 Handel med utsläppsrätter II

12 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framstälts

den 24 september

2004/05:33 av *Anne-Marie Ekström* (fp) till statsrådet Morgan Johansson

Klassificering av ämnen som kan användas som narkotika

2004/05:34 av *Tomas Högström* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Remissrätten för företagsläkare

2004/05:35 av *Marie Engström* (v) till statsrådet Ulrica Messing

Ersättningsjobb till Värmland

den 27 september

2004/05:36 av *Kenneth Johansson* (c) till socialminister Berit Andnor

Översynen av socialförsäkringarna

den 28 september

2004/05:37 av *Inger Lundberg* (s) till socialminister Berit Andnor

DHB:s verksamhet

2004/05:38 av *Maria Larsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Sexualbrottslagstiftningen

2004/05:39 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Arbetsgivarnas sjuklöneansvar

2004/05:40 av *Kenneth G Forslund* (s) till statsrådet Hans Karlsson

Arbetstidsdirektiv

2004/05:41 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Morgan Johansson

Nya droger

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 oktober.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2004/05:9
28 september

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 september

2004/05:52 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Förföljelser mot religiösa i Tibet

2004/05:53 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens information till brottsoffer

2004/05:54 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Sankt Görans sjukhus

2004/05:55 av *Erling Bager* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Säve och samordnat samhällsansvar för sjöräddningen

2004/05:56 av *Göte Wahlström* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Förvar av utvisningshotade kriminella

2004/05:57 av *Ulf Holm* (mp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Ursprungsmärkning

2004/05:58 av *Åsa Domeij* (mp) till miljöminister Lena Sommestad
Fossilgasledning till Trelleborg

2004/05:59 av *Christina Berlin* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Tågtrafiken i Mälardalen

2004/05:60 av *Christina Berlin* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Bredbandssatsningar

den 28 september

2004/05:61 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Invandrarkvinnors rätt till skilsmässa

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 oktober.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 september

2004/05:15 av *Allan Widman* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Anställningsvillkor för statliga företagsledningar

den 24 september

2004/05:5 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Översyn av expropriationslagens ersättningsregler

Prot. 2004/05:9
28 september

den 27 september

2004/05:19 av *Lena Adelsöhn Liljeroth* (m) till kulturminister Pär Nuder
Pensionsvillkoren för dansare, sångare med flera

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 oktober.

15 § Kammaren åtskildes kl. 14.58.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Meddelande om frågestunder hösten 2004	1
5 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2004.....	1
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Svar på interpellation 2004/05:12 om lärarresurser	5
Anf. 1 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	5
Anf. 2 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	7
Anf. 3 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	8
Anf. 4 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	9
Anf. 5 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	10
Anf. 6 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	12
Anf. 7 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	12
8 § Svar på interpellation 2004/05:1 om unga som spelar på kredit.....	13
Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	13
Anf. 9 LINNÉA DARELL (fp)	13
Anf. 10 LARS-IVAR ERICSON (c)	14
Anf. 11 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	15
Anf. 12 LINNÉA DARELL (fp)	15
Anf. 13 LARS-IVAR ERICSON (c)	16
Anf. 14 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	16
Anf. 15 LINNÉA DARELL (fp)	17
Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	17
9 § Svar på interpellation 2004/05:3 om EU-stöd.....	17
Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	17
Anf. 18 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	18
Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	19
Anf. 20 JAN ANDERSSON (c)	20
Anf. 21 ANITA BRODÉN (fp)	20
Anf. 22 CECILIA WIDEGREN (m)	21
Anf. 23 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	22
Anf. 24 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	23
Anf. 25 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	24
Anf. 26 JAN ANDERSSON (c)	24
Anf. 27 ANITA BRODÉN (fp)	24
Anf. 28 CECILIA WIDEGREN (m)	25
Anf. 29 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s).....	25
Anf. 30 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	26

	Anf. 31 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
	NYKVIST (s).....	27
10 §	Hänvisning av ärende till utskott	27
11 §	Bordläggning.....	28
12 §	Anmälan om interpellationer	28
13 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	29
14 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	29
15 §	Kammaren åtskildes kl. 14.58.	30

